

Açò no és un conte

He llegit amb interès *Espurna*, de Xavier Serra, publicat per l'editorial Afers. He gaudit amb els personatges, molts d'ells noms coneguts (Banyuls, Avellan, Labrado, Lerma...), he recuperat impressions, se m'han allargat horitzons. Es tracta d'una excel·lent narració sobre la resistència antifranquista a la València dels anys setanta, sobre la creació de grups de propaganda comunista, amb la distribució de publicitat subversiva, fabricada de manera clandestina.

Xavier Serra desgrana com aquells joves, molts d'ells estudiants, plens d'il·lusions, lluiten per canviar les coses, i per posicionar-se quan a la mort de Franco es produís el previsible i anunciat canvi de règim. Dubten quin model polític és més adient, si el socialista (partidari de l'autodeterminació dels pobles) o el comunista (menys atent a les qüestions identitàries). Alguns d'ells, per tal de portar les seues idees a la classe treballadora, del tot desideologitzada, entren a treballar a les fàbriques a fer proselitisme. Altres es juguen acabar en presó, i furten d'un institut una màquina de ciclostil; altres són enxampats, empresonats i torturats per la policia. Amb habilitat, Serra aconsegueix traslladar al lector l'angoixa que senten aquells joves de ser descoberts, com empen malnoms entre ells, com es malfien de tots, com la policia es presenta a casa dels pares i escorcollen els seus dormitoris, o com alguns decideixen exiliar-se i s'estan anys a Portugal o Suïssa.

Resulta emocionant com aquells joves es varen crear ells mateixos: llegien els textos marxistes, maoistes o trotskistes i els discutien acaloradament, du-

MARTÍ DOMÍNGUEZ

@MartíDominguezR

IL·LUSTRACIÓ DE DIEGO MIR

rant nits inacabables. Feien resums de les lectures i se'ls passaven entre ells. O anaven a visitar Joan Fuster, que sempre els rebia i els regalava algun dels seus llibres, sovint dedicats. L'ombra de l'escriptor de Sueca apareix com un referent ineludible en la gesta que persegueixen aquells joves, una mena de guia espiritual, de referència persistent, de fèrtil soletatge intel·lectual.

I junt amb ell, Josep Vicent Marqués, que és presentat com un orador extraordinari, i un professor valent i agosarat. La seua autoritat intel·lectual es posa en valor tot al llarg de l'obra, amb tota mena d'elogis, reconeixent-lo com l'autor de bona part dels textos subversius de Germania Socialista. I acompanyat de descripcions ben sucoses: "Marqués semblava un os, o un lleó. Portava els cabells llargs i embullats, unes grans ulleres quadrades de muntura gruixuda i un bigoti i una barba espessos i descurats. (...) En les seves llargues divagacions es regirava contra la densa capa d'estupidesa que

havia imposat la dictadura en tots els àmbits i totes les esclertes de la vida. Anunciava canvis profunds en la moral sexual i en l'organització del treball". Marqués, com també Fuster, entenia el paper de l'escriptor com el d'un intel·lectual compromès amb la seua societat, i aquest llibre mostra com de formidable hagué de ser aquell tandem: si un representava l'agosarada i arrogant rebel·lia de la joventut, l'altre s'alçava com el referent de base, el pal de paller. I tots dos emprant el periodisme com a eina de batalla social, amb un articulisme brillant i impertinent.

En la contracoberta, l'editor escriu: "En aquesta novel·la, Serra trenca la classificació per gèneres, tot posant al límit els mecanismes de la narrativa". Una vegada acabada la lectura, que finalitza d'una manera una mica brusca, vaig recordar aquell conte de Denis Diderot titulat "Açò no és un conte", on porta la narració als seus límits experimentals. El mateix s'esdevé amb *Espurna*, que no és una novel·la a l'ús. Més aviat diria que és un assaig ben escrit. Però, tant se val, quin llibre més interessant! Pura literatura diderotiana, nascuda per a l'acció.